

Të nderuar-a lexusse dhe lexus,

Mirë së vini në Buletinini e dytë, i cili shtypet në kuadër të projektit.

"Avokimi dhe ngritja e kapaciteteve për gratë vendimmarrëse në Rajonin e Pejës".

Projekti ka për qëllim të ndërtoj kapacitete dhe të avokoj për implementimin e mekanizmave institucional për pjesëmarrjen e grave në proceset vendimmarrëse, përmes trajnimeve në barazinë gjinore, lobim dhe ngritje të spikatjes së grave në politikë.

"Edimë shumë mirë se punët që bejmë nuk janë më shumë se një pikë uji në oqean. Por, në qoftë se ajo pikë uji nuk është atje, oqeanit i mungon diçka".

Nëna Terezë

Takimi i Grave Asambleiste të Regjinoit të Pejës
në Agjensionin për Barazi Gjinore(ZKM)

Barazi gjinore do të thotë
pjesëmarrje e barabartë e femrave dhe
meshkujve në të gjithat fushat e jetës, pozitë
të barabartë, mundësi të barabarta për të
gëzuar të gjithat të drejtat e tyre dhe për të vënë
në shërbim potencialet e tyre individuale në
zhvillimin e shoqërisë si dhe të kenë përfitimet
të barabartë nga të arriturat e këtij zhvillimi (Ligji
për barazi gjinore)

Buletini apo letra iformuese shtypet në kuadër të këtij
projekti që po e implementon OJQ "Zana" në Klinë.

"Ky projekt u financua përmes grantit të Ambasadës
Amerikane në Prishtinë. Mendimet, përfundimet dhe

konkludimet apo rekomandimet e shprehura këtu janë te Autorit(ëve) dhe jo
medoemos pasqyrojne qëndrimet e Departamentit të Shtetit.

O.J.Q. | N.G.O.
ZANA

Poashtu, gjatë fjalimit të saj, znj. Hajrullahu, ka njoftuar Asamblecistet e Regionit të Pejës edhe me një mekanizëm tjeter ligjor, i cili është poashtu i rëndësishëm, Ligji për Mbrojte nga Dhuna në Familje, i miratuar në vitin 2010 dhe që ka përqelli parandalimin e dhunës në familje me masa të përshtatshme ligjore, duke u kushtuar vëmendje të veçantë fëmijeve, të moshuarve, dhe personave me afësi të kufizuara. Poashtu, me anë të këtij ligji parashihet edhe trajtimi i kryersve të dhunës në familje dhe lehtësimi i **pasojave**.

"Sa i përket mekanizmave institucional, me 1 shkurt 2005, Qeveria e Kosovës me Vendim ka themeluar Zyrën për Barazi Gjinore si organ të veçantë të Qeverisë së Kosovës konform Ligjit për Barazi Gjinore të miratuar nga Kuvendi i Kosovës –zyre e cila me pas, me 1 shtator të vitit 2006 shëndërrohet në Agjencinë për Barazi Gjinore, në Zyrën e Kryeministrat", ka thënë Kryeshefja e Agjencionit.

Gjatë këtij takimi, Asamblecistet e Regionit të Pejës janë njoftuar edhe përrëndësinë e Agjencionit për Barazi Gjinore i cili është është i mandatuar të monitorojë zbatimin e Ligjit për Barazi Gjinore duke promovuar vlerat dhe mundësitet e barabarta pa marrë parasysh përkatësinë gjinore. "Platforma me të cilën kjo Agjencji funksionon është PROGRAMI I KOSOVËS PËR BARAZI GJINORE - miratuar nga Qeveria e Republikës së Kosovës në vitin 2008", ka bërë të ditur, znj. Edona Hajrullahu.

Ajo tha se kur flitet për dokumentet strategjike dhe politikat, Agjencia për Barazi Gjinore ka hartuar dhe bazohet në :

- Programin e Kosovës për Barazi Gjinore
- Programin e Kosovës kundër Dhunës në Familje dhe Planit të Veprimit 2011-2013

• Planin e Veprimit për Fuzizimin Ekonomik të Grusës 2011-2013, i cili është një plan që buron nga Programi i Kosovës për Barazi Gjinore

• Konventën CEDAW

"Fillimi është, Programi i Kosovës për Barazi Gjinore është një dokument i cili paraqet programin strategjik pë integrimin e Barazisë Gjinore në politikat dhe programet publike të Qeverisë së Republikës së Kosovës", ka thënë znj. Hajrullahu. Sipas saj ky program synon të krijojë një njësia të përshtatshëm dhe specifik pëdryshime në kushet e jetës së grave dhe vajzave në Kosovë, si dhe për eliminimin e ndasive të cilat janë të lidhura ngushtë me varférinë.

Ajo njoftoi se hartimi i Programit të Kosovës për Barazi Gjinore është berë me fokus në 6 fusha specifike:

- (i) integrimi i grave në ekonomi;
- (ii) integrimi i grave në tregun e punës dhe përkujdesja sociale për kategoritë e prekura nga problemet sociale,
- (iii) gratë në proceset e vendimmarrjes,
- (iv) përkujdesja shëndetësore dhe qasja e femrave dhe meshkujve në shërbimet shëndetësore,
- (v) arsimimi,
- (vi) përfaqësimi dhe kontributi i tyre në kulturë dhe media,

"Në të njejtin kohë, Qeveria e Republikës së Kosovës ka treguar vullnet t'i përgjigjet edhe trajtimit të dhunës në familje me masa konkrete dhe efikase në kuadër të angazhimeve për sigurimin e mirëgenies së qytetarëve. Me këtë qëllim, Agjencia për Barazi Gjinore ka hartuar Programin e Kosovës Kundër Dhunës në Familje dhe Planin e veprimit 2011-2014, i cili është miratuar me vendim të Qeverisë së gusht të vitit 2011, ku përzbatimin e tij, Qeveria e Kosovës ka ndare pëtrejct shumë prej rreth 1.6 milion Euro", tha Kryeshefja e Agjencionit.

Në vijim, gratë Asambleiste u njoftuan edhe me Programin kundër Dhunës në Familje, që sipas znj. Hajrullahu, shërben si udhëzues në nivel shtetëror përmirësimin e shërbimeve ekzistuese, dhe do të ndihmojë në zhvillimin dhe mirëgenien e shoqërisë sonë në shyllat: **parandalim dhe vetëdijësim; siguri dhe drejtësi, përkrahje dhe trajtim**.

Përveç prezentimit të agjencisë si dhe ligjeve dhe dokumenteve strategjike që janë në fuqi, znj. Hajrullahu, ka njoftuar edhe rreth synimeve të cilat i ka agjencia për vitin 2012.

Në planin e punës përkështetet kemi paraparë një varg aktivitetesh tha ajo duke i përmëndur edhe disa prej tyre si:

• Realizimin e një Hulumtimi sociologjor me temën

• "Drejtë pronësore e Grusës ndaj tokës së Kosovë",

• Organizimin e një Konferencë rajonale rreth çështjes së

• "Fuzizimi i grave në ekonomik të grusës",

• Do mbështesim organizimin e Panairit tradicional "Gratë në Biznes", i cili do realizohet në bashkëpunim me Ministrinë e Tregtisë dhe Industrisë,

• Do ndahen rreth 10 bursa për avancimin akademik të Grave në shërbimin civil të Kosovës.

"Këto janë aktivitetet për përbushjen e objektivit për zbatimin e planit të veprimit përfundim të ekonomik të grusës", tha znj. Hajrullahu e cila në vijim ka njoftuar edhe për objektivat që ka paraparë ABGJ-ja për të luftuar dhunën në familje, siqjanë:

• Hartëzimi i shërbimeve sociale për rastet e dhunës në familje. Ky do jetë një sistem i informatizuar geografik që ofron të dhënat për shërbimet e ofruara në nivel të Kosovës, për rastet e dhunës në familje, dhe ndihmën që ofrojnë institucionet,

• Së shpejti pritet të fillojmë me punën për Hartimin e komentarit për Ligjin për Mbrojte nga Dhuna në Familje,

• Gjithashu synojmë të themelojmë Sekretariatin për Çështje Gjinore dhe Siguri,

• Do të hartoher Piani i Veprimit për Zbatimin e Rezolutës -1325 Rezoluta "GRUAJA, PAQJA DHE SIGURIA", e Këshillit të Sigurisë së OKB-së, e cila nxit shtetet anëtarë, që të sigurojnë një përfaqësim më të madh të grave në të gjitha nivelet vendimmarrëse në institucionet kombëtare, rajonale dhe ndërkombëtare dhe në mekanizmat për parandalimin, drejtimin dhe zgjidhjen e konfliktit.

Kryeshefja Hajrullahu, njoftoj se grupi punues për Hartimin e këtij plani është themeluar javën e kaluar si dhe përfundimisht janë përgaditur termat e referencës për realizimin e një studimi i cili ka të bëjë me Monitorimin e mediave dhe që do jetë me fokus në paraqitjen e grusës në politikë.

Pasi ka përfunduar fjalën e saj, znj. Edona Hajrullahu, Kryeshefja e Agjencionit për Barazi Gjinore, u është përgjigjur pyetjeve që kanë parashruar Gratë Asamblecistë të Regjinoit të Pejës.

Kanë vazhduar trajnimet e radhës me gratë Asambleiste të Regionit të Pejës në kuadër të projektit "Avokimi dhe ngritja e kapaciteteve për gratë vendimarrëse në Rajonin e Pejës", projekt ky që po implemtohet nga OJQ "ZANA" Klinë.

Trajnimi "Konventa CEDAW dhe obligimet e shteteve nënshkruese", i mbajtur me 05.12.2011.

Në këtë sesion trajnues pjesëmarrëset janë njohur me Konventën për Eleminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit ndaj Grus "CEDAW" dhe implementimin e kësaj Konverte në praktikë, gërshtimin e saj me instrumentet tjera ligjore, fuqinë e saj suplementare ndaj legjislacionit vendor dhe mënyrën e raportimit për implementimin e saj.

Trajnimi "Integrimi gjinor dhe Buxhetimi nën perspektivën Gjinore", mbajtur me 06.12.2011.

Në këtë sesion trajnues pjesëmarrëset janë njohur me mënyrën e përfshirjes së qështjeve gjinore në politikat komunale dhe integrimi i këtyre politikave me përfshirje gjinore si dhe mënyrën e hartimit të buxhetit gjinor duke i përfshirë institucionet dhe mekanizmat kompetent për hartimin e këtij buxheti.

Trajnimi "Menaxhimi i Projekteve dhe Hartimi i Projekteve nën perspektivën Gjinore", mbajtur me 07.12.2011.

Ky trajnim më shumë është konceptuar në aspekt të ngritjes së kapaciteteve të pjesëmarrëve që të afërohen në hartimin e Projekt Propozimeve, në mënyrë të ngritjes së fondeve për të bërë ndryshime pozitive në komunitetin ku jetojnë. Më pas, në grupe punuese, pas instrukcioneve të marra, janë zhvilluar draft projekte et tyre sipas nevojave të lokaliteteve ku ato jetojnë.

Grupet punuese kanë prezantuar projektet et tyre ku edhe kanë diskutuar me gratë pjesëmarrës dhe të tjerët prezant gjetë këtij trajnimi.

Konkluzionet nga trajnimet:

Nga të gjitha Sesionet trajnuese është vërejtur interesim i madhë rrëth temave të trajnimeve, posahtu pjesëmarrëset kanë kontribuar me ide dhe janë angazhuar gjetë punës nëpër grupet punuese sipas temave të sesioneve trajnuese.

Pjesëmarrëset janë zotuar për angazhim të mëtutjeshmë të tyre në zhvillimin

dhe implementimin e barazisë gjinore në kuvendet komunale të tyre duke

kontribuar me eksperiencën e marrë gjetë këtire sesioneve trajnuese.

OJQ "ZANA" gjetë të gjitha sesioneve trajnuese ka dhënë mbështetje dhe këshilla duke përfshirë edhe zotimin e saj për partneritet në projekteet e ardhshme të cilat do të prezantohen nga grupi i grave tek përfaqësuesit komunal dhe donatorët e mundshëm, duke mbështetur iniciativat e tyre brenda lokaliteteve ku jetojnë dhe veprojnë ato.

TEUTA KRASNIQI

Klinë

Subjekti politik: PDK

Shkollimi :

Fakulteti i Edukimit, Prishtinë

Teuta Krasniqi, Këshilltare në KK Klinë nga radhët e Partia Demokratike e Kosovës Klinë, thotë se pozita e femrës në shoqërinë kosovare në tërësi, e pa përashtuar edhe në Komunën tonë ende nuk ka arritur atë stadi të cilin synojmë ne, si një shoqëri demokratike.

Të rikujtojmë se në vitin 2008, bazuar në Ligjin për Barazi Gjinore të vitit 2004, Kosova ka hartuar planin e vet për Barazi Gjinore, plan i cili shumë qartë theksion se grua është duhet të jetë e integruar në të gjitha fushat me interesë të përgjithshme, do të theu pjesëmarrje e barabartë egrave dhe burrave në jetën sociale, ekonomike, politike me mundësinë të barabarta për të gjëzuar të gjitha të drejtat et tyre dhe në mënyrë që ti kontribuojnë shoqërisë njejtë sëkuar dhe burrata.

Edhe pse ky synim është imperativ për Kosovën, pikësëpasi për përmirsimin e mirëqenjës sociale të shoqërisë sonë e më pastaj edhe një ndër parakushtet drejt integrimeve rajonale e më gjerë, ne ende kemi shumë punë për t'ë bërë në këtë drejtim.

Po ashtu, Zonja Krasniqi citoi Kofi Annan-in:

"Barazia gjinore është më shumë se një synim në vehte. Është parakusht për të kaluar sfidat e uljes së varfërisë, ngritjen e zhvillimit ekonomik dhe ndërtimit të një qeverisje të mirë"

Në teori, Asambleja Komunale ku unë jam anëtarë, ka bërë përpjekje që të mis pjesëmarrjen e grusës në shumë aspekte, por në praktikë, një synim i tillë ende nuk është afër, ose më mirë me thënë është larg.

Shembuj të kësaj, janë struktura e bordit të drejtoreve si dhe disa komite komunale thelbësore, ku fare nuk ka pjesëmarrje të grusës. Shembuj tjerë ka në institucionet arsimore të Komunës, ku grua ka pjesëmarrje jashëzakonishë të vogël në postet menagjuese, pos dy drejtoreshave në dy shkolla fillore dhe atë të qerdhës në Klinë, përkundër numrit të madh të femrave mësimdhënës.

Po ashtu, me tej z. Krasniqi potencoi si brengë tjetër, sektorin privat, nga të dhënat që në kemi ne dispozicion, femra ka nivel shumë të ultë të pjesëmarrjes në biznes, të mos them fare nuk ka. Ne shpesh i qasemi veti pjesëmarrjes së femrave në nivelet e menagjimit publik, por nese vërtetë synojmë një zhvillim të sinqertë shoqërisë sonë, qasje të barabartë duhet të ketë edhe sektorin privat.

Ende, përkundër përmirsimit të vazduheshmë të arsimimit të femrave në Kosovë rrjedhimisht edhe në Klinë, pak biznese të mëdha menagjohen nga gratë. Ato (gratë) ende merren me biznese të vogla, si psh. rrobaqepësi, përpunim dhe shitje të prodhimeve bujqësore, shërbime të ndryshme. Realisht, detyrimi dhe përgjegjësia ndaj familjes dhe punëve të shtëpisë, ende janë barrierat ndër kryesoret që parandalojnë përfaqësim më cilësor të grusës në biznese të mëdha.

Duke parë këto që u thanë më lart, grupi i femrave anëtarë të Asamblesë Komunale në Klinë së bashku me OJQ "ZANA" ka formuar Grupin e Grave Asambliste, në mënyrë që të luaj një rol më të fuqishëm në promovimin e përfshirjes sa më të madhe të grusës në jetën shoqërore, politike dhe ekonomike. Këto ditë nën organizimin e drejtoreshës së OJQ-së "Zana" Klinë znj. Tahire Gashi realizuan edhe një takim me Agjencionin për Barazi Gjinore në Kuadër të Zyrës së Kryeministrit dhe Presidentin e vendit Z. Jahjaga lidhur me rolin e femrës në vendimarrje, kjo në kuadër të projektit "Fushatë avokuese për ndërtimin e kapaciteteve për gratë vendimarrëse në regionin e Pejës". Qëllimi i këtyre dy takimeve, ishte krijimi i një kanali të ri të komunikimit në mes të Institucioneve të Nivelit Qendror dhe përfaqësuesve politike lokale të Asambleve Komunale të Regionit të Pejës.

Synimet strategjike të grupit te grave asambleiste janë:

- Përhapja e vlerave dhe praktika më të mira që promovojnë barazinë gjinore
- Arsimim më cilësor dhe më sasior i femrave, posaçërisht ne nivelin universitar
- Fuqizimin ekonomik të femrës përmes nxitjes së femrave që të jenë udhëheqës të bizneseve
- Rritja e përqindjes së pjesëmarrjes së femrës në nivelet menagjuese komunale (Komite, Bordin e Drejtoreve, menagjim të shkollave etj.)

Ne si grup, me përkrahje të strukturave komunale dhe OJQ-ve që avokojnë për barazinë gjinore, synojmë që të:

- shpërndajmë ose të promovojmë këto synime direkt tek femra Klinase, përmes vizitave nëpër qendrat më të mëdha në komunën tonë.
- Tutje, përmes marrjes së disa shembujve konkretë ku gratë janë menagjuese dhe lidere të mira të biznesve private nëpër Kosovë, të mundohem që edhe në Klinë të kemi ndonjë rast të tillë të sukseshëm.
- Të organizojmë takime me gratë, debate, etj.

Në fund, grupi i femrave asambleiste, do të vazhdoj që të jetë një zë i fuqishëm i femrës klinase, me moton:

"Vetëm të bashkuara mund të jemi të barabarta në shoqëri" potencoi z.Krasniqi.

QEFSERE IBRAHIMAJ

Subjekti politik: LDK
Kuvendi Komunal: Profesoreshë
Letërsi dhe Gjuhë Shqipë

Qefsere Ibrahimaj, Përgjegjëse e Sektorit për Kulturë pranë Drejtorisë për Arsim dhe Kulturë në Istog, nga radhët e LDK-së, dhe se gjatë punës së saj është përkushtuar në këtë Drejtori ku punon në ngritjen e vetëdijës dhe mirëqenjës dhe kulturës së femrës-grusës kosovare në komunën e Istogut.

Roli i grusës në vendimarrje në Komunën e Istogut është jashtëzakonishë i vogël, ngase as një femër nuk është drejtori i ndonjë nga drejtore të komunale, përvèç dy femrave njëra është Menaxhere e Zyrës së Prokurimit e tetra Menaxhere e Tatimit në Pronë.

Gruaja nuk ka mundësi të arrijë, ta marrë kuotën e mjafshëm të votave në zgjedhje ngase femra-femrën nuk e voton jo vetëm për shkak të përcaktimëve partiale por edhe për shkak të pikëpamjeve tjetra, siç është xhelozia, fenomen i karakterit të tyre.

Edhe pse në masë jo të mjafshëm, pjesërisht gruaja Istogase është e kyçur në aktivitete kulturore, arsimore, politike, artizanate-punjë-dore etj.

Me 30% në politikë, e mendoj diku rrëth 40% nëpër institucione të ndryshme, ku bashkëpunimi është përgjithësisht i mirë, shprehet z.Ibrahimaj.

Femrat duhet të përfaqësohen në mënyrë të barabartë me gjiminë e kundërt në vendet udhëheqëse ngase femra është njësoj dhe shumë herë më e arsyeshme se sa mashkujt në marrjen e vendimeve të prera dhe të sinqerta. Mirëpo edhe vullneti i udhëheqësve mungon për pjesëmarrjen e grave në pozita vendimarrëse.

Papunësia në zonat rurale është shumë e madhe, duhet ndërmarr hapa që të zhvillohet ekonoma në mënyrë që të vije deri te punësimi i tyre.

Nuk është duke u zbatuar në mas të pritshme ligji për barazi gjinore, edhe pse ky ligji parashfet të drejtë të barabarta për të gjinjtë dhe për zbatueshmërinë e këtij ligji kërkohen plotësimë në mënyrë që ky ligji do të ishte më funksional dhe shumë pak është arritë përfaqësimi i grusës në procesin e punësimit dhe të vendimarrjes.

Zgjerimi dhe përkrahja e veprimtarive që lidhen me zejet e rrobaqepësë, floktarisë, kuzhinës dhe artizanate tjetra të cilat do të ndikonin në punësimin e grave.

Roli i femrës do t'ishte edhe më i fuqishëm nëse ajo nuk heziton, pikësëpari të ngitet zërin për të drejtat e veta ngase femra është ajo që nëpër dekada e shekuj e begatoi familjen dhe e bëri trashëgiminë e saj.

SUZANA MURIQI

Subjekti politik: LDK
Kuvendi Komunal: Pejë

Master i shkencave matematiko-natyrore (master i këmisi)

Si këshilltare e kuvendit komunal të Pejës kam për obligim përfaqësimin e qytetarëve të kësaj komune në mënyrë sa më dinjitoze dhe për ngritjen e vleravë të shoqërise pa dallime gjinie, feje, race. Një ndër qëshqet që mendoj se duhet angazhuar dhe paraqet një ndër sfidat kryesore të shoqërisë sonë është pjesëmarrja e grusës në vendimarrje, pjesëmarrje e cila është e percaktuar me ligj dhe e siguruar përmes kutoës. Andaj si synim duhet të kemi pikë së pari zbatimin e ligjeve në fuqi të cilat janë aprovuar ne kuvendin e republikës së kosovës, duke përfshirë këtu ligjin për barazi gjinore i cili i siguron grusës të drejtë të barabarta dhe përfaqësimin të barabartë të grusës nëpër institucione.

Në bazë të informative që kemi nga komuna Jonë shihet qartë se ky ligji nuk implemtohet aq sa duhet dhe aq sa të obligon duke marrë në konsidetatë numrin e femrave të cilat janë të kyqura nëpër institucione dhe në ekzekutivin komunal, ku nga 14 drejtore të vetëm 3 prej tyre janë femra, nga 36 shkolla të komunës sonë kemi vetëm 7 drejtoreshë, nuk kemi përfaqësim gjinor as në komitetin obligativ, pra në komitetin për politikë dhe financa. Për këtë arsyë duhet të jemi të bashkuara dhe të ngrisim zërin fillimisht për implementimin e ligjit për barazi gjinore dhe të ndikojmë të femrat për avancim profesional e cila do ju ndihmonte shumë në pavarësimin e tyre ekonomik, faktor kyq që ndikojnë në përmirësimin e jetës së grusës.

Duke u bazuar në disa sukses të grave të deritanishme në jetën politike besoj që gruaja do të gjej përkrahje dhe me të madhe në të ardhmen e sidomos femrat e reja për të cilat besoj që kyqja e tyre në jetën politike është më së e nevojshme për vendin tonë duke e pasur parasysh përqindjen më të madhe të popullsisë sonë që e përbëjnë të rinjtë dhe fëmrat.

Nuk kërkoj që ne të përkrahemi vetëm si femra apo vetëm sa për të plotësuar numrin, por duhet të përkrahemi si vlera dhe të respektohen të drejta tona që na janë garantuar përmës ligjeve.

Ajo qka është e rendësishme për tu potencuar është bashkëpunimi në nivel me shoqërinë civile dhe me mediat, bashkëpunim i cili do ndihmoj më shumë që të dégjohet zëri i femrës dhe do ndihmoj më shumë në promovimin e vlerave të tyre, që për momentin është prioritet ndër prioritetet këtij mandati si asambleiste.